

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Finanssikriisi syyskuussa 2012 – jäsenmaiden ja EKP:n työnjako

Eduskunnan talousvaliokunnan järjestämä Suomen
Pankin julkinen kuuleminen

21.9.2012

Pääjohtaja
Erkki Liikanen

Suomen Pankki ja eduskunta

Suomen Pankki ollut valtiopäivien ”takuulla ja hoidossa” vuoden 1868 alusta lähtien

Suomen julkisen hallinnon ensimmäinen parlamentin valvonnassa oleva osa

Senaattori Snellman koetti aluksi jarruttaa uudistusta:

”Jokaisella, joka seurasi hiljattain päättyneillä valtiopäivillä maan rahalaitokseen liittyvien asioiden käsittelyä, on ollut tilaisuus vakuuttua niitä koskevien mielipiteitten epävakaudesta.”

Suomen Pankki asiantuntijana eduskunnassa, informaatiotilaisuudet Suomen Pankissa

- ◆ **Suomen Pankin asiantuntijakuulemiset eduskunnan valiokunnissa**
  - 20 kuulemista viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana
  - TaV, TrV, VaV
- ◆ **Valiokuntien, eduskuntaryhmien ja muiden edustajaryhmien informaatiotilaisuudet Suomen Pankissa ja Euroopan keskuspankissa**
  - 20 tilaisuutta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana
  - TaV, TrV, TuV, eduskuntaryhmät ym.

Esityksen teemat

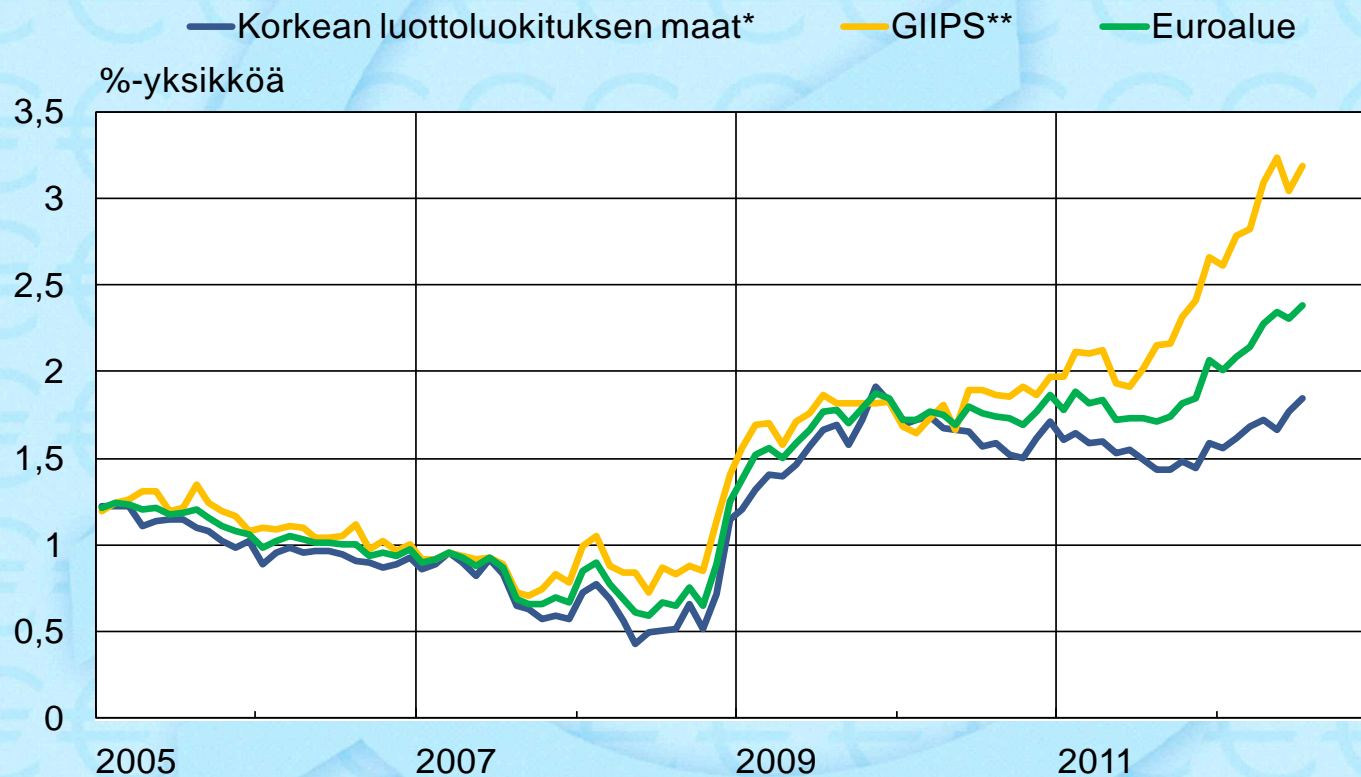
- I. Syyskuun rahapoliittiset päätökset***
- II. Eurojärjestelmän tehtävät, toimivalta ja itsenäisyys***
- III. Suomen Pankin tase ja riskit***
- IV. Euroopan rahoitusjärjestelmän uudistukset***

I. Rahapoliittiset päätökset

Lainakoroissa suuria eroja maittain

Uusien yritysluottojen ja 3 kk euriborin erotus

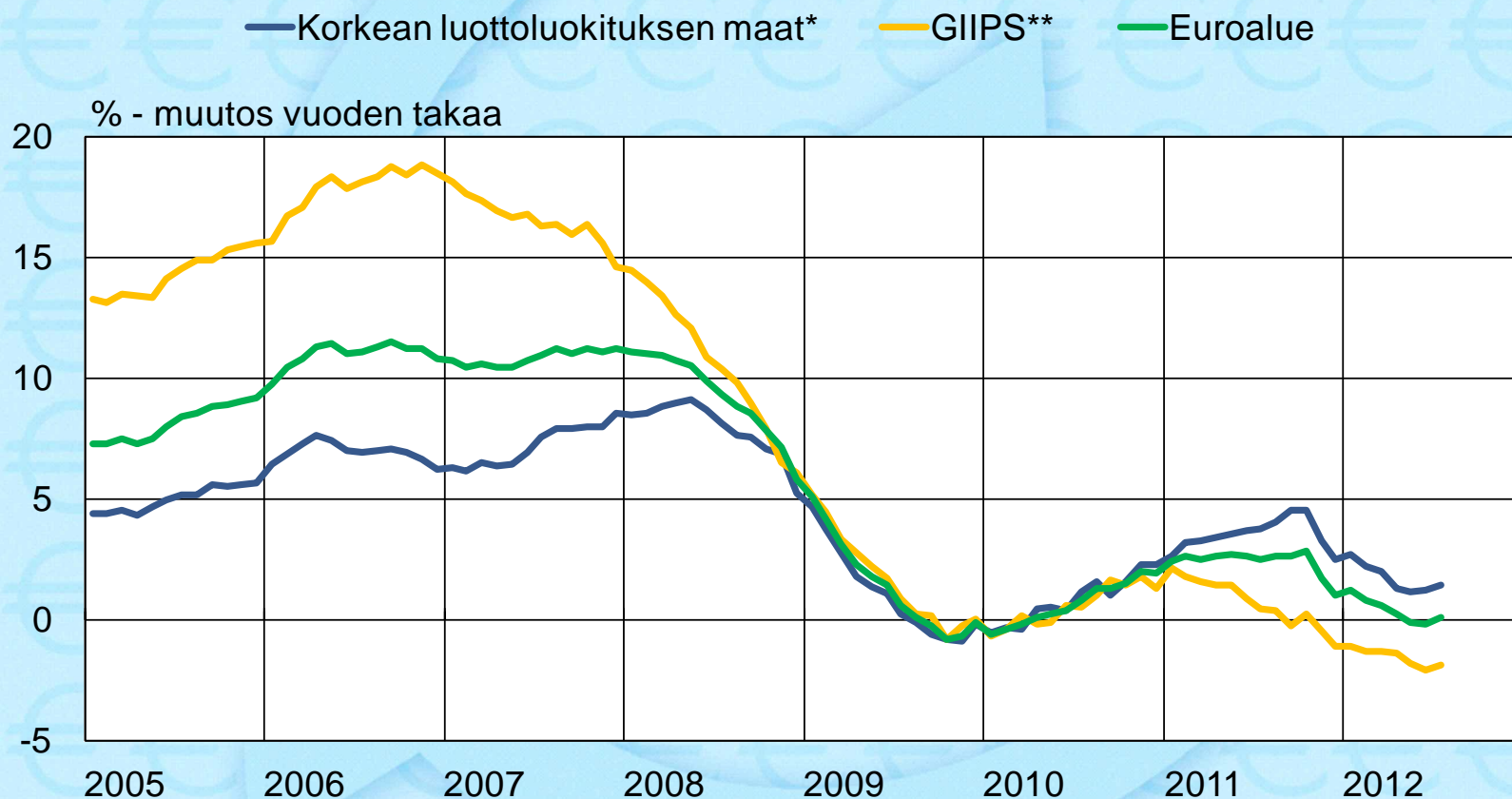
* Saksa, Ranska, Alankomaat, Belgia, Itävalta ja Suomi.

** Espanja, Italia, Kreikka, Portugali ja Irlanti.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Lainakannat supistuvat GIIPS-maissa

Yleisön lainakannan kasvu

* Pohjoiset maat = Saksa, Ranska, Alankomaat, Belgia, Itävalta ja Suomi.

** Espanja, Italia, Kreikka, Portugali ja Irlanti.

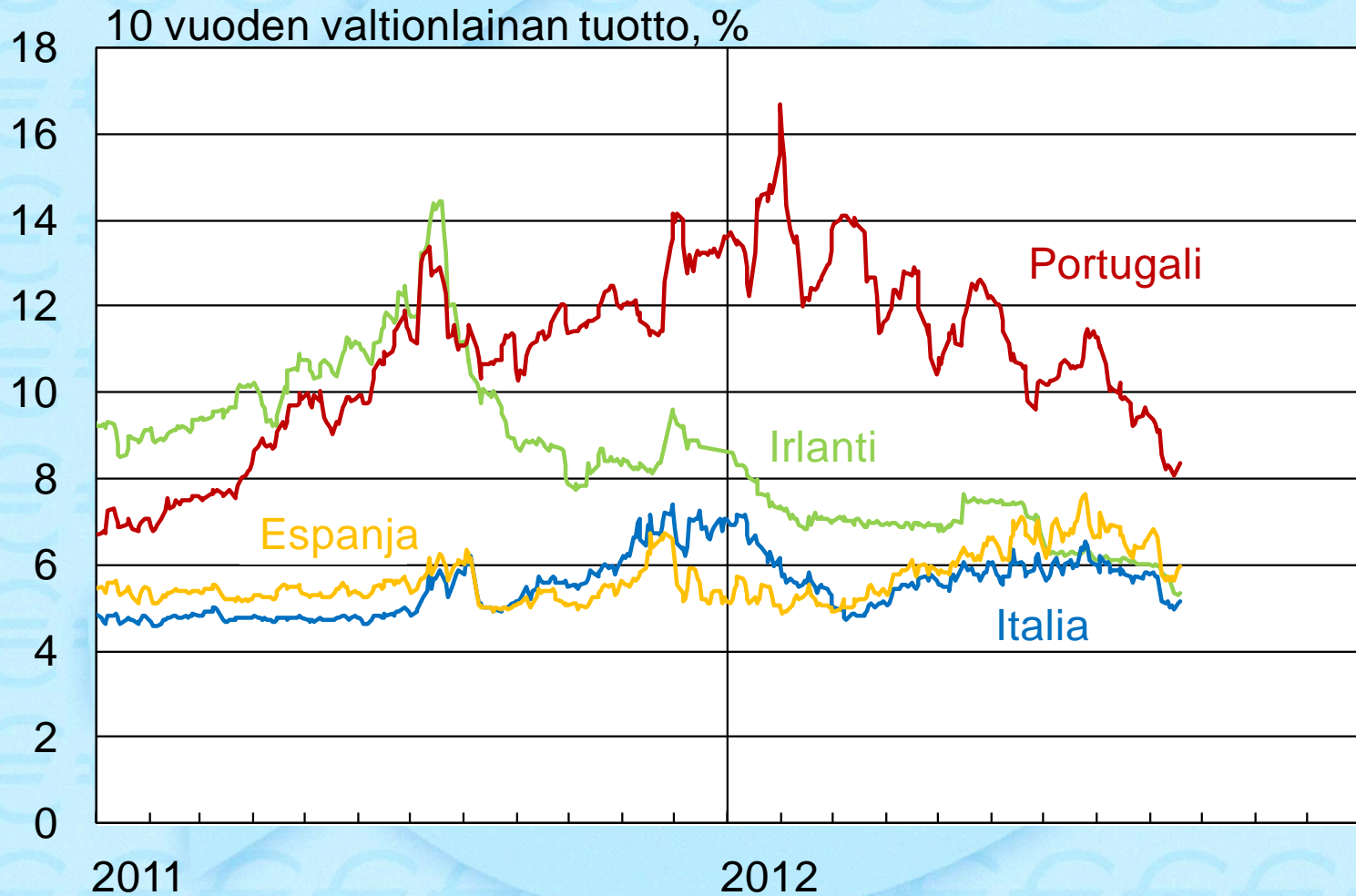
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankin laskelmat.

Rahapoliittisten suorien kauppojen ohjelma

- ◆ ***EKP:n neuvosto päätti 6.9.2012***
- ◆ ***Tarkoitus: rahapolitiikan asianmukainen välittyminen ja yhtenäisyys***
- ◆ ***Ohjelman muoto***
  - *Ehdollisuus: kohdemaalla oltava ERVV / EVM –ohjelma*
  - *Kauppojen kohde: lyhyehköt valtionlainat (≤ 3 v.)*
  - *Kaupan julkistetaan jälkikäteen, kokonaisuus joka viikko, maakohtaiset ostot kerran kuussa*
- ◆ ***Ohjelma on luonteeltaan eurooppalainen***
  - *Ei yksien maiden puolesta, toisia maita vastaan*
  - *Koskee tarvittaessa kaikkia euroalueen maita*
  - *Ohjelma on EKP:n tehtävien ja toimivaltuuksien mukainen*

Valtionlainojen korkoja

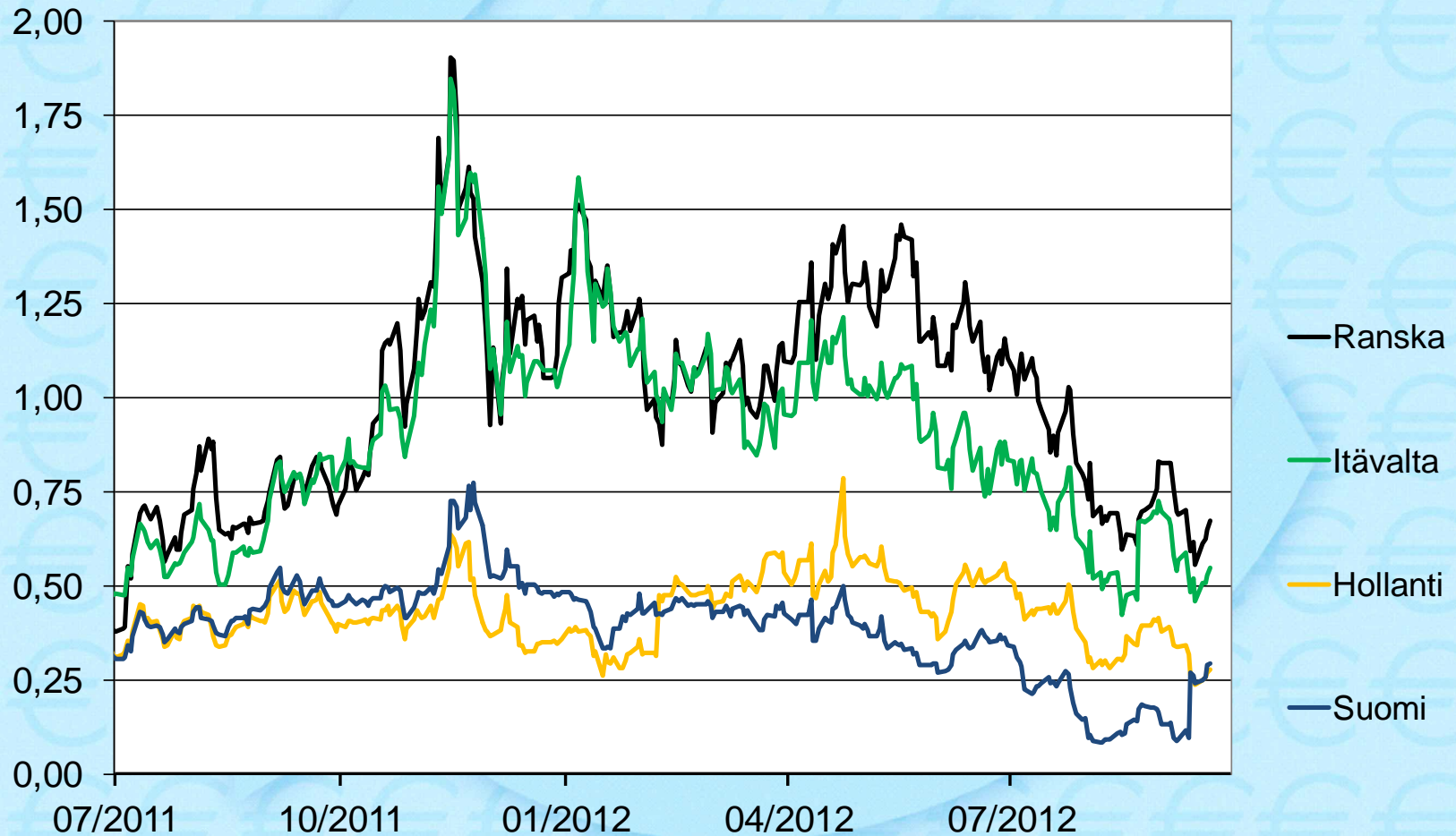

Lähde: Bloomberg.

25384

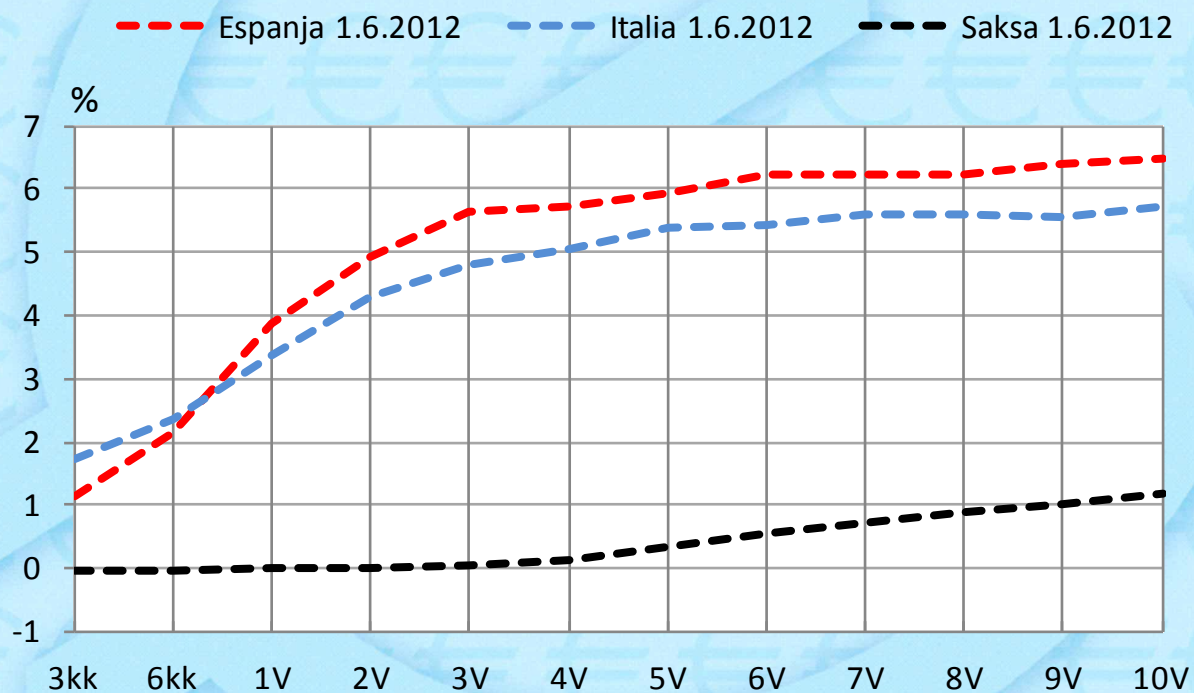
Myös Ranskan ja Itävallan korot lähestyneet ydinmaita

Korkoero Saksaan, 10 vuoden valtionlainat, prosenttiyksikköä

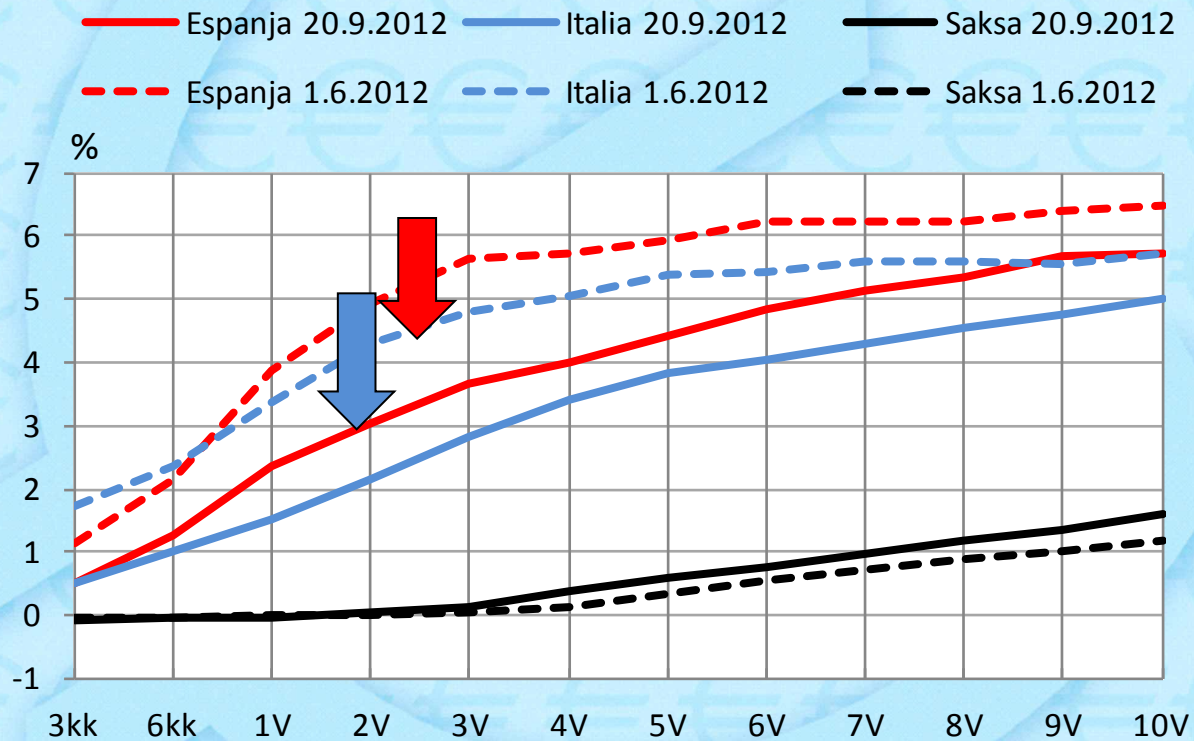
Lähde: Bloomberg

Italian ja Espanjan korkokäyrät

Lähde: Bloomberg

Italian ja Espanjan korkokäyrät

Lähde: Bloomberg

Mikä on nyt kevättä paremmin? Kriisinhoidon työnjako selvä

1. Kriisimaiden omat toimet

- Julkisen talouden tervehdyttäminen, talouden rakenteiden korjaaminen

2. EU:n ja IMF:n toimet

- Ohjelmat, ehdollisuus, siltarahoitus

3. EKP:n toimet

- Itsenäinen harkinta sen jälkeen, kun muut ehdot ovat täyttyneet
- Päätökset 6.9.2012

- ◆ ***Keskeistä kaikkien kolmen pilarin olemassaolo sekä selkeä työnjako toimijoiden välillä.***

II. Eurojärjestelmän tehtävät, toimivalta ja itsenäisyys

EKP:n asema määritelty EU:n perussopimuksessa

- ◆ **Eduskunnan hyväksymässä perussopimuksessa määritelty tehtävä:**
  - *Hintavakauden turvaaminen (ensisijainen tavoite)*
  - *Talouspolitiikan muiden tavoitteiden tukeminen hintavakautta vaarantamatta*
- ◆ **Eduskunnan hyväksymässä perussopimuksessa säädetty toiminnallinen itsenäisyys:**
  - *Tehtävänasettelun mukaisen rahapolitiikan toteuttamiseksi*
  - *Suoja poliittisilta vaatimuksilta on varmistettu monin määräyksin*
  - *Yksi näistä on julkisen rahoituksen kieltö (ei suoraa luotonantoa)*

Avomarkkina- ja luottotoimia koskeva oikeusperusta

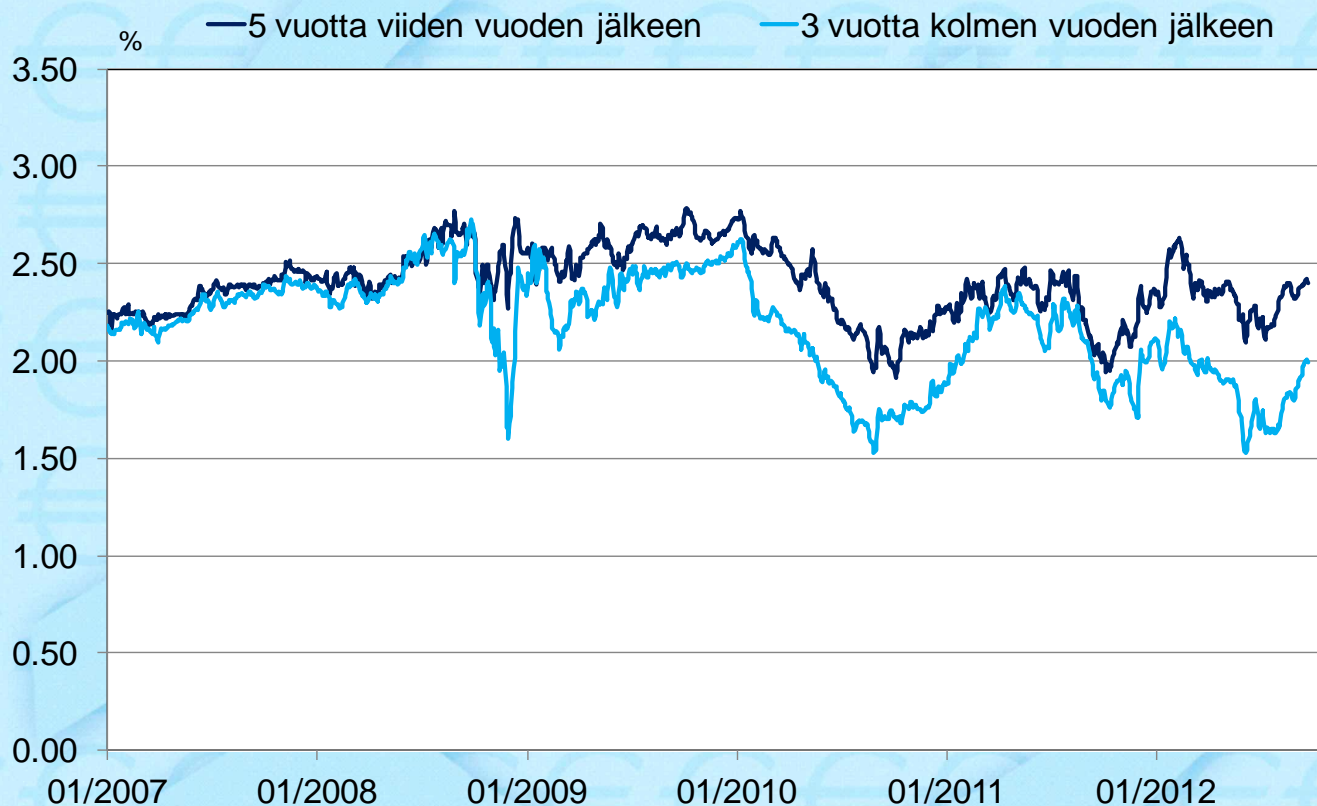
- ◆ **Perussäännön 18 artiklasta: ”EKPJ:n tavoitteiden saavuttamiseksi ja sen tehtävien hoitamiseksi EKP ja kansalliset keskuspankit voivat:**
  - *toimia rahoitusmarkkinoilla joko ostamalla tai myymällä [...] arvopapereita [...];*
  - *tehdä luottotoimia luottolaitosten [...] kanssa [...].”*
- ◆ **Saman artiklan mukaan EKP määrittelee itse avomarkkina- ja luottotoimiensa yleiset periaatteet**

Suorien rahapoliittisten kauppojen perusteet

- ◆ **Kaupat sisältyvät EKP:n perussäännön luettelemiin rahapolitiikan välineisiin**
  - *Toimet tehdään EKP:n tavoitteiden saavuttamiseksi*
  - *Valtioiden suora luotottaminen on kiellettyä*
- ◆ **Kauppojen perusteena on rahapolitiikan tavoitteiden toteuttaminen – viime kädessä hintavakaus**
  - *Rahapolitiikan välittymisen turvaaminen koko euroalueella*
  - *Rahapolitiikan yhtenäisyys koko euroalueella*
  - *EKP:n rahapolitiikka, ml. sen poikkeukselliset toimet kriisin aikana, on onnistunut inflaatio-odotusten ankkuroinnissa*

Markkinoiden pitkän aikavälin inflaatio- odotukset pysyneet vakaina euroalueella

Lähde: Bloomberg
Inflaatiowapeista johdettuja 3 pv liukuvia keskiarvoja

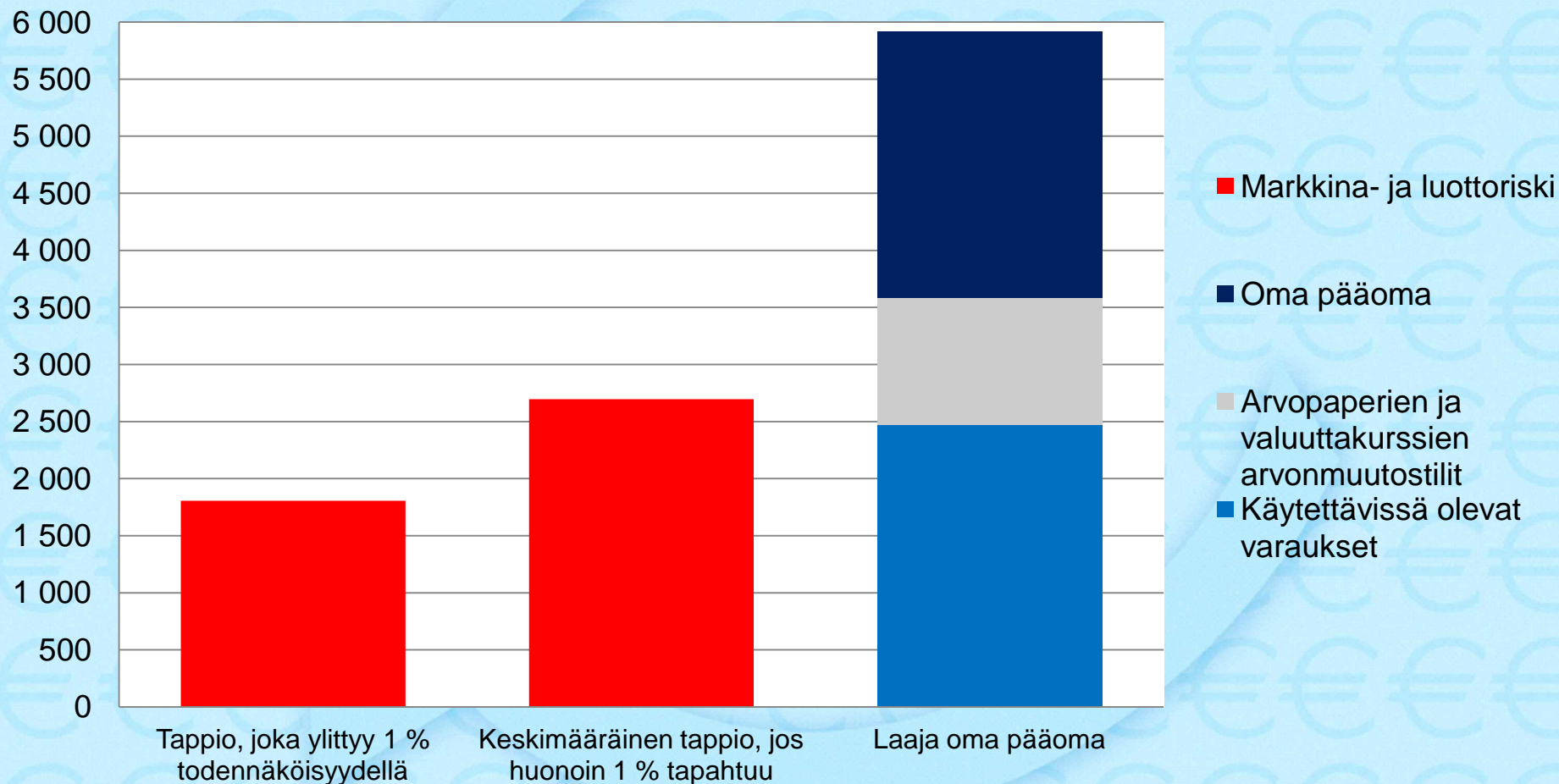
Sininen käyrä kuvaa johdannaishinnoissa näkyvää rahoitusmarkkinoiden odottamaa euroalueen tulevaa inflaatiovauhtia 3-6 vuoden päästä keskimäärin. Musta käyrä kuvaa vastaavasti markkinoiden odottamaa inflaatiovauhtia 5-10 vuoden päästä keskimäärin.

III. Suomen Pankin tase ja riskit

Kokonaisriskit (pl. kulta) suhteessa taseen riskipuskureihin 31.8.2012

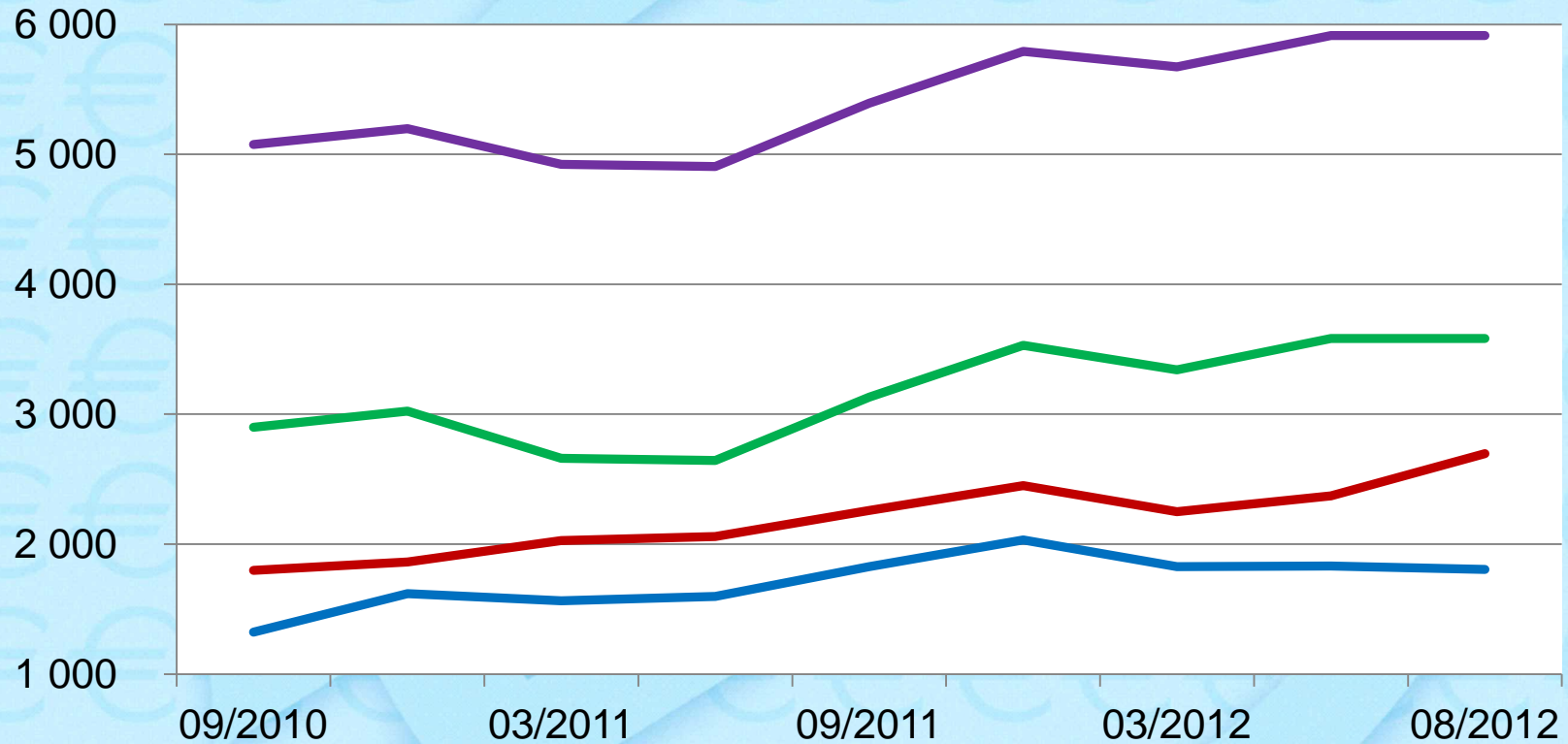
Miljoonaa euroa

• Keskimääräinen tappio kullasta, jos huonoin 1 % tapahtuu oli 985 milj. euroa, vastaavasti kullan arvonmuutostili on 1,58 mrd euroa

Riskien ja riskipuskurien kehitys (pl. kulta) 31.8.2012 asti

miljoonaa euroa

- Pääomapuskurit
- Välittömästi käytettävissä olevat puskurit
- Keskimääräinen tappio, jos huonoin 1 % tapahtuu
- Tappio, joka ylittyy 1 % todennäköisyydellä

IV. Euroopan rahoitusjärjestelmän uudistukset

Fiskaalinen / poliittinen unioni?

- ◆ **Rahaliitto ei sinänsä edellytä ”fiskaalista tai poliittista unionia” ...**
  - *Finanssipoliittisen yhteistyön tiivistäminen perusteltua*
  - *Integraation suuret poliittiset ratkaisut vaativat omat erilliset perustelunsa ja demokraattisen legitiimisiytensä*
- ◆ **... mutta se asettaa talouspolitiikalle reunaehdoja**
  - *Rajoitteita suhdannepolitiikalle*
  - *Rajoitteita valtion ja kansantalouden velkaantumisvaralle*
  - *Vaatimuksia talouden joustavuudelle*

Pankkiunioni

- ◆ **Integroituneet rahoitusmarkkinat ja kansallinen valvonta ja vastuu luovat epävakaa kokonaisuuden.**
  - *Valtioiden ja pankkien kohtalonyhteys katkaistava*
  - ⇒ *Pankkien valvonnalle ja kriisinratkaisulle paremmat instituutiot*
- ◆ **Pitkä projekti – mutta uskottava visio voi silti tukea nykyisen kriisin ratkaisua**
- ◆ **Oikein rajattuna**
  - *toimii riskien hajautuksen välineenä, ei tulonsiirtojen*

Pankkiunionin mahdolliset elementit

Pankkiunioniin mukaan:

Pankkivalvonta

- Viranomaisvaltuudet
- Kustannukset pienet

Kriisinratkaisu

- Viranomaisvaltuudet
- Sijoittajan vastuu ("bail-in")
- Ei pankkitukea

Talletussuoja

- Viranomaisvaltuudet
- Rahoitetaan pankeilta kerättävillä maksuilla

Pankkiunionin ulkopuolelle:

Pankkituki ("bail out")

- Kallis, poliittisesti latautunut
- Tapauskohtainen poliittinen harkinta (ESM)
- Ei välttämättä muutosta nykysysteemiin

Vrt. Yhdysvaltain järjestelmä:

FDIC:

- Valvonta, resoluutio ja talletusvakuutus
- Ei budjettirahoitusta

TARP

- Poliittinen järjestely
- Budjettirahoitus

Pankkiunioni

Yhteinen valvonta ja työnjako

◆ **Ensin sovitaan valvonnan rakenteista**

- *Komission ehdotus viime viikolla, epävirallinen Ecofin käsitteli Kyproksella*

◆ **Valvonnan instituutiot**

- *Suhde EKP:hen; rahapolitiikan itsenäisyys turvataan*
- *Yhteinen valvontakäytäntö – yhteisötason vs. paikallisten valvojen rooli, valtaosa delegoidaan kansallisille valvojille*

◆ **Kattavuus**

- *Systeemisesti tärkeät kansainväliset rahoituslaitokset*
- *Systeemisesti tärkeät kansalliset rahoituslaitokset*
- *Tarvittaessa muitakin rahoituslaitoksia voidaan ongelmien ilmetessä ottaa EKP:n valvonnan piiriin*

Pankkikriisin hallinta ja sijoittajan vastuu

- ◆ **Komission ehdotus pankkien elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä**

- Yhtenäinen kriisinratkaisukehikko ja -työkalut viranomaisille

- ◆ **Kaksi keskeistä elementtiä:**

1. Pankkien uskottavat kriisinratkaisusuunnitelmat

2. Sijoittajan vastuu, velkojen arvon alentaminen tai muuntaminen osakepääomaksi (bail-in)

- ◆ **Sijoittajan vastuu (bail-in) –velvoite määritettävä etukäteen tietyille velkakirjoille**

- Selkeys sijoittajille; mahdollistaa hinnoittelun

Talletussuoja

- ◆ **Nykyisissä kansallisissa järjestelmissä suuria eroja**
  - Nopea järjestelmien yhdistäminen ei ole mahdollista
  - Jokainen maa vastaa omasta historiastaan
- ◆ **Yhteisen talletussuojan rakentaminen voidaan aloittaa suurista keskitetysti valvotuista pankeista**
  - Yhteinen talletusrahasto kerrytetään asteittain yhdenmukaisin säännöin
  - Riskinjako-, ei tulonsiirtojärjestelmä
- ◆ **Lisäksi kansalliset rahastot mutta harmonisoidut säännöt**

Tarvitseeko Eurooppa lisäksi muutoksia pankkien rakenteisiin?

◆ Pankkien liiketoimintamalleihin rakennemuutoksia Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa

- *Volcker-sääntö kieltää pankkeja käymästä arvopaperikauppaa omaan lukuunsa ja rajoittaa pankkien sijoituksia riski- ja pääomasijoitusrahastoihin.*
- *Riippumaton komissio (ns. Vickers) esitti vähittäispankkitoiminnan eristämistä muusta pankkitoiminnasta ”suoja-aidalla” (ring-fence).*

◆ Euroopan komission helmikuussa asettama työryhmä

- *Tehtävänä arvioida tarvitaanko pankkien rakenteellisia uudistuksia ja jos tarvitaan niin tehdä konkreettisia ehdotuksia.*
- *Työryhmä esittää ehdotuksensa vajaan 2 viikon kuluttua*

Pankkien rakenne korkean tason työryhmän jäsenet

Erkki Liikanen, puheenjohtaja

Hugo Bänziger, Sveitsi/UK, vier. prof. LSE, toukokuuhun 2012 asti CRO Deutsche Bank

José Manuel Campa, Espanja, prof. IESE Business School, aiemmin mm. valtiosiht.VM

Louis Gallois, Ranska, kilpailukykykomissaari, ent. pääjohtaja EADS-konserni

Monique Goyens, Belgia, pääsihteerä BEUC (kuluttajajärjestö)

Jan Pieter Krahn, Saksa, prof. Corporate Finance Goethe-Universität

Marco Mazzucchelli, Italia, vier. tutkija MIT Sloan, aiemmin mm. varatj. RBS

Carol Sergeant, UK, johtaja Secure Trust Bank, 2010 asti CRO Lloyds

Zdenek Tuma, Tšekki, johtaja KPMG, aiemmin keskuspankin pääjohtaja

Jan Vanhevel, Belgia, toukokuuhun 2012 asti pääjohtaja KBC-pankki

Herman Wijffels, Alankomaat, prof. Utrechtin yliopisto, aiemmin pääjohtaja Rabobank